

van Hall te hulp geroepen was, wist de crisis te bezweren: via de Amsterdamse politie ging hij na of zich onder de werknemers van de firma of hun relaties personen bevonden die tot een textielroof in staat geacht konden worden, en één hunner, een expeditieknecht, door van der Wind onder druk gezet, bleek de dief annex chantagepleger te zijn; het ging van der Wind te ver, de man te laten liquideren – alle stukken waren terug; dat was het belangrijkste.

En als de koffers nu eens bij de *Sicherheitspolizei* beland waren? Deze had, menen wij, de tienduizenden kwitanties kunnen zien als nieuw bewijs dat er een zeer omvangrijke organisatie bestond voor steun aan de gezinnen van onderduikers, maar de nummers van de steungevallen en de handtekeningen die op de kwitanties voorkwamen, zouden haar niet veel wijzer hebben gemaakt. Wat Walraven van Hall in dit geval gealarmeerd had, was vooral dat het er enkele dagen lang uitzag alsof hij het bewijsmateriaal voor de gedane betalingen dat hij met zoveel zorg had laten verzamelen, op slag zou kwijtraken.



Het voorafgaande heeft, zo stellen wij ons voor, de indruk gewekt dat bij het Nationaal Steunfonds sprake was van een gecentraliseerde organisatie. Die indruk is juist maar wij moeten er dan wel aan toevoegen dat die centralisatie louter werkelijkheid was aan de top, eigenlijk alleen in de persoon van Walraven van Hall: hij was de man bij wie alle draden samenkwamen, de enige die zowel de inzamelings- als de uitbetalingskant van het Nationaal Steunfonds overzag, beide overigens alleen maar in hoofdlijnen; zijn 'lening-agenten' zeiden ook hem bijvoorbeeld niet, bij welke instellingen zij leningen hadden kunnen opnemen.

Voor de uitbetalingen was het gehele land, met uitzondering van Zeeland en het westelijk deel van de Betuwe (het Nationaal Steunfonds heeft daar geen verbinding... gehad), in de loop van '43 in drie-en-twintig districten ingedeeld. Als districtshoofden werden door het drietal aan de top (van Hall, van den Bosch en Voorwinde/Gelderblom) als regel persoonlijke relaties aangesteld – van den Bosch vond ze vooral in de kring van de Rotary waar hij lid van was. De districtshoofden zochten plaatselijke hoofden; van die plaatselijke hoofden hing eigenlijk af of de organisatie haar doel zou bereiken: zij moesten onderduikersgezinnen opsporen (wat de 'weigeraars' van de arbeidsinzet en de 'contractbrekers' betrof, kreeg men vaak de adressen der gezinnen van 'goede' ambtenaren der GAB's) en vervolgens de 'onder-